

FÖRSTUDIERAPPORT

Dalarnas digitala litteraturkarta

Region Dalarna, Kultur och bildning

Text: Lina Josefsson

Omslagsfoto: Pixabay

Diarienummer: RD21/04704

FÖRSTUDIERAPPORT

Dalarnas digitala litteraturkarta

Lina Josefsson
Länsbibliotek Dalarna

INNEHÅLL

Bakgrund och syfte	4
Mål	5
Målgrupp	6
Innehåll	7
Kriterier	7
Delprojekt	8
Presentation och utformning	9
Teknik	9
Samarbete och samverkan	13
Kommunikation och marknadsföring	15
Tillgänglighet	17
Upphovsrätt	17
Fortlevnad	17
Utvärdering	18
Projektorganisation	19
Tidplan 2022	20
Genomförda aktiviteter 2021	21
Bilagor	23

BAKGRUND OCH SYFTE

Litteraturen som konstform ingår sedan 2015 i samverkansmodellen och Länsbibliotek Dalarna har haft det som ett av sina uppdrag sedan dess. Under planperioden 2016–2018 testade Länsbibliotek Dalarna olika arbetssätt i projektform för att hitta sin regionala roll. Bland annat genomfördes kartläggningen Litteraturen i Dalarna 2017 som utmynnade i projektet Ordbruk 2018 och ett nätverk för verksamma författare i länet.

I Kultur och bildningsplanen för 2019–2022 är litteraturen som konstform ett av Länsbibliotek Dalarnas utpekade utvecklingsområden. Där står det att: ”Länsbibliotek Dalarna arbetar med litteraturen ur ett regionalt och läsfrämjande perspektiv och har i uppdrag att sprida kunskap om dalaförfattare och de miljöer som lyfter fram deras liv och verk.” Länsbibliotek Dalarna ska ”i samverkan med biblioteken sprida kunskap om litteratur om Dalarna, utveckla skrivmöjligheter för unga och i samverkan med länets professionella författare och bibliotek ordna kompetensutveckling om litteraturens villkor för bibliotekspersonal.”

Sedan tidigare driver Länsbibliotek Dalarna webbplatsen dalalitteraturen.se, där författarskap med anknytning till Dalarna samlas. 2013 togs broschyren ”Litterära smultronställen i Dalarna” fram som beskriver litterära besöksmål i länet.

Länsbibliotek dalarna vill nu utveckla dalalitteraturen.se och undersöka nya digitala möjligheter att lyfta litteraturen som konstform med en digital litteraturkarta.

Förstudiens bakgrund och syfte

Valmöjligheterna för en digital litteraturkarta är stora. Allt från en enkel webbsida med en illustrerad karta till en avancerad mobilapplikation med GPS-karta där funktionerna nästan är oändliga. Länsbibliotek Dalarna kan utveckla någonting eget eller samarbeta med redan existerande digitala kartor.

Syftet med förstudien är att:

- konkretisera syfte, behov, mål och målgrupper
- göra en större inventering av litterära platser, omskrivna platser och författare
- göra ett första urval av innehållet
- inventera olika tekniska lösningar
- undersöka och bjuda in till samarbeten.
- ta fram ett eller flera lösningsförslag
- ta fram underlag för förvaltningsplan och drift
- ekonomisk kalkyl och budget

MÅL

Övergripande mål

Det övergripande målet är att skapa en levande litteraturkarta för att upptäcka litteraturen i Dalarna och Dalarna via litteraturen.

Effektmål

Effektmål Länsbibliotek Dalarna vill uppnå är:

- att lyfta litteraturen som konstform
- att litteraturen som konstform når en bredare målgrupp
- att samla det litterära kulturarvet
- att litteraturen som konstform får en starkare ställning i länets kulturliv
- att bidra till ökad samverkan mellan Länsbibliotek, Dalabiblioteken, länets författare, litterära sällskap och litterära besöksmål och andra externa aktörer med gemensamma mål och intressen.

Projektmål

Målet är en första testversion av en digital litteraturkarta som är en del av dalalitteraturen.se och som tillgängliggörs via dalabiblioteken.se.

Litteraturkartan ska innehålla:

- presentationer av historiska och samtida författare
- litterära besöksmål
- omskrivna platser i litteraturen, med textutdrag och inlästa texter av skådespelare
- som är lättanvänd, lättillgänglig och enkel att administrera.

Projektet ska även undersöka former för:

- en evenemangskalender/anslagstavla och
- en plattform för unga skribenter

MÅLGRUPP

Syftet med Litteraturkartan är att nå ut till en bred målgrupp, de litteraturintresserade och de som är nyfikna och vill veta mer. Inledningsvis vänder den sig till en bred vuxen allmänhet, från ung till gammal.

Målet att ”lyfta litteraturen som konstform” talar för en målgrupp som verkar inom denna konstform: Dalabiblioteken, författare, journalister, organisationer, folkhögskolor, studieförbund, Högskolan Dalarna, bokhandlare, litterära sällskap, författarorganisationer och även länskulturen, exempelvis Dalateatern och Film i Dalarna.

Om vi bestämmer oss för att utveckla en del av litteraturkartan som en plattform för unga finns även målgruppen unga skriv- och litteraturintresserade i länet. Detta kan vara unga vuxna som deltar i skrivkurser, skrivtävlingar eller på olika sätt har utmärkt sig i sitt skapande men som kanske ännu inte blivit publicerade.

Målgrupper

Interna

Dalabiblioteken

Externa

- Den breda allmänheten
- litteraturlivet, de professionella kulturskaparna och arrangörer
- unga skriv- och litteraturintresserade.

INNEHÅLL

En inventering av litteraturen i länet visade att Dalarnas litteraturliv är både rikt och brokigt och innehåller allt från nationellt framgångsrika poeter som är relativt okända i sitt hemlän till lokala deckarförfattare som når en stor lokal läsekrets. För att nå den breda målgruppen bör litteraturkartan sträva efter en bred blandning av historisk och samtida litteratur i olika genrer inklusive litteratur för barn och unga.

I inventeringen samlades ca 300 namn in på författare och litterära verk med anknytning till Dalarna. För att göra ett urval togs vi kriterier fram.

KRITERIER

I det urval som har gjorts ingår främst skönlitteratur, poesi/lyrik och noveller inklusive litteratur för barn och unga. Övrig litteratur kan även förekomma, exempelvis reportageböcker och krönikesamlingar som är av särskild betydelse och gränsar till skönlitteratur.

Punkter att märka ut på kartan:

Författarskap

Författare med tydlig koppling till Dalarna och av betydelse inom och utanför länet. Samtida aktiva och historiska författarskap.

Ett första urval gav ungefär 70 författare.

Besöksmål

Platser som är knutna till författarskapen och som är tillgängliga för allmänheten. Det kan vara museer, författarhem eller en skivstuga. En del besöksmål är större museer som är öppna året om medan andra drivs helt ideellt med öppethållande enbart sommartid eller vid bokning. Det kan även vara platser som är mer av utflyktsmål i naturen, eller olika former av kulturstråk.

Ett första urval gav ungefär 15 besöksmål.

Verk som skildrar Dalarna

Ett sätt att lyfta litteraturen som konstform i Dalarna är att uppmärksamma hur Dalarna skildras i litteraturen. Det kan vara en plats av särskild vikt för ett författarskap, en dikt som handlar om ett torg eller en roman som utspelar sig på ett café, det kan vara litteratur som handlar om ett landskap, en ort eller bygd. Utöver presentation av verken kan här finnas textutdrag eller inlästa utdrag av skådespelare. Till denna del kan det krävas tillstånd enligt upphovsrätten.

Ett första urval gav ungefär 15 omskrivna platser.

Särskilda litterära platser

I inventeringen visade det sig att det finns platser som skildras i flera litterära verk, platser som har och har haft en speciell betydelse för litteratur och skapande. Dessa platser skulle också kunna lyftas fram med egna presentationer.

Punkter som även kan märkas ut på kartan:

- Bibliotek
- evenemang som mässor och litteraturdagar
- ”ungas röster” där unga oetablerade skribenter har en plattform för sitt skapande.

DELPROJEKT

I projektet finns framför allt två delar som behöver undersökas vidare. Det är dels en evenemangskalender och anslagstavla, dels projektet Ungas röster:

Evenemangskalender och anslagstavla

Ett sätt att möta behoven av nätverkande inom länets litterurliv är att undersöka möjligheter att dela information via en anslagstavla eller en evenemangskalender.

En evenemangskalender kan informera om litterära evenemang och en anslagstavla kan fungera både för att tipsa om evenemang och även dela annan information.

Ungas röster

En del av litteraturkartan skulle även kunna uppmärksamma unga skribenter i länet, exempelvis de som deltar i skrivtävlingar eller har fått kulturstipendium men som ännu inte är publicerade. Det skulle kunna vara en plats för unga att dela texter och kommunicera. Frågan bör undersökas mer i samverkan med exempelvis Länsbibliotek Dalarnas bibliotekskonsulent för barn och unga, barn och unga nätverket inom Dalabiblioteken och arrangörer av skrivkurser och skrivtävlingar som folkhögskolor och studieförbund.

PRESENTATION OCH UTFORMNING

Ett första urval av författare, besöksmål och verk gav ungefär 100 punkter att märka ut på kartan och till dessa behövs lika många presentationstexter. Litteraturkartan bör vara lättöverskådlig med lättlästa presentationstexter som också lockar till fördjupning. Enligt kraven på tillgänglighet ska texter på webbsidor utformas med tydlig rubrik och ingress och brödtext med korta stycken.

Det finns flera alternativ till fördjupande texter. Till författarna kan vi antingen skriva nya fördjupande texter eller använda oss av eller länka till dalalitteraturen.se befintliga texter. En del texter från dalalitteraturen.se kan i så fall behöva skrivas om, exempelvis de äldre, för att möta kraven på tillgänglighet och ge en enhetlig ton om de ska publiceras på kartan.

Besöksmålen presentationer ska vara lättlästa och informativa och med aktuell besöksinformation i ett nära samarbete med de som är ansvariga för besöksmålen.

De litterära verken med de omskrivna platserna kan ha kortare presentationstexter men fokus är på själva texten, antingen som textutdrag eller som en inläst ljudfil.

Samtliga presentationer kan länka vidare till bibliotekens gemensamma bibliotekskatalog så att det är lätt att hitta.

Till samtliga presentationer behövs högupplösta illustrativa bilder på författarna, besöksmålen, och de litterära verken.

Förslag på grafisk formgivning är Dalabibliotekens nya grafiska profil, se förslag på teknisk utformning nedan.

TEKNIK

En digital karta kan utformas i flera olika mer eller mindre avancerade nivåer. Förenklat kan de olika svårighetsgraderna delas in i fyra kategorier.

Kategori 1: En illustrerad karta

Den enklaste kategorin är illustrerad karta, en illustrerad digital broschyr. Till den här kartan väljs ett fast antal platser ut utan möjlighet till uppdateringar. För närmare presentation kan man antingen skapa länkar till sidor med fördjupning eller skriva texten direkt i anslutning till kartan.

Exempel:

[Ekomuseum Bergslagens karta](#)

[Bokus Deckarkarta](#)

[A ride to Pride – Malmö stad](#)

Kategori 2: Interaktiv karta

Interaktiva kartor kan använda sig av GPS där det är möjligt att zooma in på gatunivå. På kartan placerar man ut kartnålar med presentationstext som direkt visas ovanpå kartan eller länkar vidare till en ny sida med presentationstext. Presentationerna kan innehålla bilder, ljudfiler eller filmklipp. Utseendemässigt är valmöjligheterna stora. Det går att välja färger och typsnitt och formge kartnålarna. Kartan kan även delas in i olika filter för olika kategorier.

Det finns en uppsjö av kartbibliotek med interaktiva kartor med öppen källkod exempelvis Open street map. De vanligaste interaktiva kartorna kommer antingen från Mapbox eller Google Maps.

Exempel:

[Stockholms länsmuseum](#)

[Stockholms medeltida kyrkor](#)

[Smålitkartan](#)

Kategori 3: Webbapp

En webbapp är en webbsida utvecklad att uppfattas som en app när den används i mobiltelefonen eller på en surfplatta. Grunden för en webbsida med interaktiv karta och en mer avancerad ”webbapp” är samma, det är hur de uppfattas som skiljer sig åt.

I en webbapp är det oftast fokus på själva kartfunktionen. Här har mer tid lagts på utseendet och den är mer användarvänlig, inte minst i mobiltelefonen. Det är lättare att söka i innehållet och smidigare att interagera mellan sidorna.

En webbapp behöver inte laddas ned och den fungerar lika bra i datorn, surfplattan och mobilen.

Exempel:

[Litteraturbankens Litteraturkarta](#)

Kategori 4: Nativeapp

En nativeapp är ett skraddarsytt program som laddas ned till mobiltelefonen via App Store (iOS) eller Google Play Store (Android).

Här finns samma grundfunktioner som för ovannämnda interaktiva kartor, med stopp/kartnålar, presentationer med text, bild, ljud och video. Syftet med en nativeapp är att kunna interagera med användarens egen mobiltelefon i en tvåvägskommunikation. En nativeapp är ett bra alternativ om användaren ska kunna ta egna bilder i appen, delta i quiz, använda sig av QR-kod eller utforska platser genom Augmented Reality, eller om det finns behov av att användaren ska kunna komma åt appens innehåll utan internetuppkoppling på en otillgänglig plats.

Nativeappar är inte utvecklade för webbläsare och därför behöver sidan skapas separat för att kartan ska kunna presenteras på en webbsidan. Det gör också att uppdateringar inte kan synkas. Nativeappar behöver skapas i två versioner en för Google Play Store och en för App Store (iOS) och uppdateringar behöver göras med jämna mellanrum.

Exempel:

[Härlitt- Länbiblioteket i Västerbottens litteraturapp](#)

[Visit Dalarna Travel Guide](#)

Förslag

En levande litteraturkarta behöver enkelt kunna uppdateras med tiden, nya författare tillkommer, nya böcker ges ut, besöksmål läggs till, andra försvinner och öppettider ändras. Allt detta kräver en interaktiv karta. Om vi vill kunna dela in innehållet efter genrer och olika kategorier och möta tillgänglighetskrav, krävs en mer avancerad interaktiv karta där exempelvis innehållet är sökbart och visuellt utformat för att vara lättöverskådligt. Detta talar för en mer avancerad skräddarsydd karta med fler olika skikt.

Litteraturkartan bör därför utformas som en mer avancerad interaktiv karta eller en webbapp med möjlighet att:

- zooma in på själva kartan för att upptäcka innehåll geografiskt
- söka på innehållet
- upptäcka olika kategorier
- tipsa om aktuella evenemang

Den interaktiva kartan bör utvecklas som en del av dalalitteraturen.se. Samtliga författare som är med på kartan finns representerade på dalalitteraturen.se och logiskt vore att hänvisa vidare till dalalitteraturen.se för fördjupning. En del texter på dalalitteraturen.se kan behöva uppdateras för att bättre fungera som fördjupning. Kartan bör även synkas med de uppdateringar som görs på dalalitteraturen.se.

Ett förslag är också att dalalitteraturen.se med den nya litteraturkartan i sin tur blir en del av Dalabibliotekens ny gemensamma webbplats, dalabiblioteken.se och från start utvecklas med dalabibliotekens grafiska profil.

Ett förslag till arbetsgång är att dalalitteraturen.se med den nya litteraturkartan utvecklas separat med egen domän (dalalitteraturen.se) som på sikt kopplas ihop med dalabiblioteken.se. Arbetet som görs av flera leverantörer behöver synkas.

Under projekttiden utvecklas grundläggande funktioner och innehåll. Efter projekttiden när systemet är drift krävs support för underhåll och

uppdateringar. En funktion för att ställa frågor och rapportera problem kan även behövas.

GDPR

En viktig del att undersöka vidare i projektet är vilka personuppgifter vi kan samla in som är godkända enligt GDPR. Denna fråga är inte minst viktig i hur utvecklad kartfunktionen kan vara. Om det ska vara möjligt att se på kartan vart man befinner sig behöver användaren dela med sig av sin plats till kartan.

SAMARBETE OCH SAMVERKAN

Interna samarbeten

Dalabiblioteken

Dalabiblioteken är ett samarbete mellan Dalarnas femton kommuner och omfattar länets alla bibliotek och filialer samt Länsbibliotek Dalarna. Syftet med samgåendet är att ge medborgarna ännu bättre biblioteksservice med en gemensam webbplats, bibliotekskatalog och gemensamt bibliotekskort. Dalabiblioteken ska uppfattas som ett bibliotek.

Biblioteken har visat intresse för en digital litteraturkarta styrgruppen för Dalabiblioteken har varit positiva till att litteraturkartan ska bli en del av den nya gemensamma webbplatsen.

Förslag är att Litteraturkartan och dalalitteraturen.se utvecklas med utgångspunkten att bli en del av Dalabibliotekens gemensamma webbplats och att den kan kopplas på i ett senare skede när dalabiblioteken.se har lanserats.

Litteraturkartan och dalalitteraturen.se kan i framtiden samverka med Dalabiblioteken kring litteraturfrämjande arbete, exempelvis i en arbetsgrupp inom Dalabiblioteken.

Redaktionell fortlevnad ansvarar Länsbibliotek Dalarna för. Teknisk fortlevnad beror på vägval om vi utvecklar egen sida eller direkt på dalabiblioteken.se.

Externa samarbeten

Ludvika kommun och Dan Andersson sällskapet

En förstudie kring ”Dan Andersson-leden” påbörjades samtidigt som den här förstudien. Eftersom Dan Andersson är en självklar del av litteraturkartan och Dan Andersson-ledens syften och mål i stora delar är samma som litteraturkartans finns det stora vinster med att samarbeta.

Med Dan Andersson-leden som ett pilotprojekt av litteraturkartan tas delar av innehållet fram, för utvärdering och vidareutveckling. Under förstudien har två av Dan Anderssons dikter lästs in av skådespelaren Maria Norgren.

Se bilaga om Dan Andersson-leden.

Folkteatern i Dalarna

Våren 2021 genomförde Folkteatern i Dalarna projektet ”Litteratur på oväntade platser” i samarbete med Biblioteken i Falun, där de läste in litterära texter och installerade uppläsningarna på oväntade platser i Falun. Med

sina professionella skådespelare och erfarenhet vill vi tillsammans med dem genomföra inläsningar av ett antal texter till litteraturkartan. Under förstudien har tre texter, av Annalisa Forssberger, Göran Greider och Eva-Lena Neiman lästs in.

Litterära besöksmål

De litterära besöksmålen består av allt från större museer som Dalarnas museum och Falu Gruva till mindre ideella föreningar som driver museer och underhåller minnesstugor. En del är lättillgängliga med öppettider året om medan andra enbart har sommaröppet eller är bokningsbara. Alla är viktiga samarbetsparter för kontinuerlig kontakt och uppdaterad besöksinformation.

Möjliga samarbeten

Visit Dalarna och Visit Travel Guide

Under förstudien har samtal förts med Visit Dalarna om möjligheter att samarbeta inom ramen för Visit Travel Guide, en digital karta för turistnäringen. Visit Travel Guide är en nativeapp som laddas ner i mobiltelefonen. Alternativen som diskuterats har varit att antingen vara en del av Travel Guide-appen med de litterära besöksmålen eller att i samarbete med Visit Dalarna ta fram en egen app.

Det tekniska förslaget är att utveckla en webbapp för att tillgängliggöras på Dalabibliotekens webbsida och därför kan vi inte utgå från Visit Dalarnas nativeapp. Målgrupp för litteraturkartan är inte heller turistnäringen. Däremot kan vi fortsätta undersöka möjligheter i att samarbeta kring besöksmålen på kartan. De flesta besöksmål samarbetar med Visit Dalarna som har en databas med uppdaterad besöksinformation.

Delar av innehållet i litteraturkartan kan även plockas ut och bli en del av Visit Travel Guide appen. Visit Dalarna utvecklar även en satsning på skönlitteratur som dragningskraft för turism i länet. Här kan litteraturkartan vara en resurs.

Litteraturkartan.se

Litteraturbanken.se är Litteraturbankens webbapp med en interaktiv karta över litterära platser i Västra Götaland och Blekinge. Syftet är att tillgängliggöra Litteraturbankens samlingar av historiska författare och verk. I princip omfattar innehållet författare till och med tidigt 1900-tal, vars upphovsrätter har gått ut.

Under förstudien har samtal förts med Litteraturbanken om möjligheter att samarbeta. Dalarna är välkomna att vara en del av litteraturkartan.se i framtiden, i nuläget är det flera län som står på kö och vill vara med.

Eftersom Litteraturkartan.se inte täcker in den samtida litteraturen är förslaget att vi avvaktar ett samarbete, men håller öppet för att samarbeta i framtiden kring det historiska litterära kulturarvet.

KOMMUNIKATION OCH MARKNADSFÖRING

Dalabiblioteken blir litteraturkartans viktigaste kanal, dels på plats i biblioteken via exempelvis affischering och infoblad dels via webbplatsen dalabiblioteken.se. Med litteraturkartan på Dalabibliotekens egen plattform kan kartan bli ett viktigt verktyg i det litteraturfrämjande arbetet. Information kan även spridas via bibliotekens sociala medier.

Om litteraturkartan ska vara en del av Dalabiblioteken behöver den först kommuniceras internt, med god framförhållning och synkat med Dalabibliotekens egna interna och externa lanseringsarbete. Vi kan exempelvis starta en intern Teams-kanal för input om kartan och en introduktion till hur den fungerar, en intern lansering av en första version.

En extern lansering av Litteraturkartan på dalabiblioteken.se kan antingen synkas med lanseringen av dalabiblioteken.se eller efter att dalabiblioteken har lanserats externt. Ett alternativ är att vi lanserar litteraturkartan på dalalitteraturen.se (med dalabibliotekens grafiska profil) separat för att längre fram koppla på den på dalabiblioteken.se.

En annan del av kommunikationsarbetet är hur litteraturkartan kommuniceras i Länsbibliotekets befintliga kanaler. Exempelvis borde Litteraturkartan och dalalitteraturen.se ha en gemensam kommunikation med gemensam avsändare för att undvika förvirring och känsla av kaka på kaka. Här blir Länsbibliotek Dalarnas kommunikationsplan ett viktigt verktyg med strategi för Länsbibliotekets interna och externa kanaler.

Målgruppen författare och arrangörer är till stora delar själva med som innehåll i kartan och flera har även varit delaktiga i förstudien. För denna målgrupp är det viktigt med ett nära samarbete för att hålla kartan levande och att den används av dem. Här krävs nära kommunikation med befintliga författarnätverk, de litterära sällskapen och besöksmålen som är med på kartan.

En lansering i lokal media är självklar och kan även utnyttjas för en mer långsiktig marknadsföring. En artikelserie i samarbete med Dalarnas Tidningar eller Dala-Demokraten med nedslag i litteraturkartan kan initieras. Via facktidskrifter och litteraturmagasin når vi den litteraturintresserade allmänheten utanför Dalarnas län.

Intern kommunikation

Målgrupper

Länets kommunbibliotek, Dalabiblioteken, är den främsta målgruppen.

Extern-Intern

- Dalabiblioteken. Chefer och medarbetare på kommunbiblioteken i Dalarna.

Intern

- Kultur och bildningsförvaltningens enheter (Film i Dalarna, Bild och form Dalarna och folkhögskolorna)
- Kultur- och bildningsnämnden.

Extern kommunikation

Målgrupper

Ytterst är Dalarnas invånare målgruppen, men de nås till övervägande delen indirekt via Dalabiblioteken. Inom fältet litteraturen som konstform är författare, besöksmålen och föreningar viktiga målgrupper.

Externa

- Den breda litteraturintresserade allmänheten
- litteraturlivet, de professionella kulturskaparna. Organisationer som Dalateatern, Dalarnas Museum
- besöksmålen
- Visit Dalarna
- arrangörer, föreningar, studieförbund, folkhögskolor, författarsällskap.

Kommunikationsinsatser 2022

Målgrupp	Aktivitet (hur?)	Datum (när?)	Till KoB kommunikationsplan
Dalabiblioteken. Kultur- och bildningsförvaltningen. Samarbetsparter. Referensgrupp. Fokusgrupper. Allmänheten.	Sprida förstudierapporten	Januari 2022	x
Dalabiblioteken. Kultur- och bildningsförvaltningen. Samarbetsparter. Referensgrupp. Fokusgrupper.	Intern lansering	Våren 2022	x
Allmänheten.	Extern lansering. Media. Publicering på dalabiblioteken.se	Hösten 2022	x

TILLGÄNGLIGHET

Litteraturkartan ska vara lättanvänd och lättöverskådlig och den visuella utformningen ska vara enkel och utformas enligt webbtillgänglighetsdirektivet.

De olika kategorierna ska vara tydliga. Här kan den visuella utformningen tydliggöra de olika spåren med hjälp av färger och exempelvis formgivna kartnålar.

En stor del av innehållet kommer att vara presentationstexter. Texterna ska vara lättlästa med tydlig rubrik och ingress. Kortare men intresseväckande presentationer ska följas av möjlighet till fördjupning.

Eftersom litteraturkartan riktar sig till en bred allmänhet bör vi även ta hänsyn till den mer teknikovana målgruppen, exempelvis äldre. Därför blir det viktigt med välinformerad bibliotekspersonal och analog information som affischer och infoblad. För denna målgrupp, men även andra, kan det även finnas behov av att få en fysisk version av kartan. Den bör därför gå att skriva ut själv eller hämta på bibliotek, besöksmålen eller hos bokhandlare.

Litteraturkartan kommer inte att kunna ansvara för tillgängligheten på de olika besöksmålen, däremot ska uppdaterad information om tillgängligheten finnas på kartan.

UPPHOVSRÄTT

För de delar där vi publicerar textutdrag eller inlästa ljudfiler av litterära verk krävs tillstånd enligt upphovsrätten. Länsbibliotek Dalarna kommer att behöva söka tillstånd hos ALIS (Administration av litterära rättigheter i Sverige) för de texter vars upphovsrätt inte har gått ut. För de författare som ALIS inte företräder söker vi tillstånd i direktkontakt med författarna, exempelvis via Sveriges författarfond. Ansökningarna hos ALIS görs per år och behöver kontinuerligt uppdateras.

FORTLEVNAD

Förslaget är att Länsbibliotek Dalarna ansvarar för fortlevnaden både redaktionellt och tekniskt och att detta är en del av arbetet med dalalitteraturen.se. Det kommer att behövas en huvudredaktör som ansvarar för uppdateringar av exempelvis nya författare, ny litteratur som ges ut, nya besöksmål och att besöksinformation ändras. Även om innehållet skulle kunna administreras av

flera behövs en huvudredaktör med ansvar för fortlevnad och för en enhetlig ton och utformning.

En arbetsgrupp inom Dalabiblioteken kan bildas för att i framtiden vara med och utveckla det redaktionella innehållet. Även en arbetsgrupp med representanter från besöksmålen, författarsällskap och lokala författare kan behövas för att litteraturkartan ska hållas uppdaterad och levande.

En struktur för uppdaterad besöksinformation behöver tas fram, i direkt samarbete med besöksmålen eller i samarbete med Visit Dalarna.

Tekniskt behövs supportavtal med en upphandlad webbyrå. Länsbibliotek Dalarna äger domänen för dalalitteraturen.se och kan själva uppdatera webbplatsen med möjlighet att flytta över support till ny webbyrå om ny upphandling sker.

UTVÄRDERING

Projektets syfte är ta fram en testversion av en litteraturkarta. Detta för att kunna ta mindre steg som utvärderas kontinuerligt. Delar av kartan är självklara andra inte. Litteraturkartan ska utvärderas tillsammans med fokusgrupper och målet är att färdigställa en slutlig version och plan för fortlevnad.

Delar av effektmålen kan mätas med hjälp av biblioteken. Upplever biblioteken ett större engagemang kring den lokala litteraturen? Har någon särskild författare uppmärksammats mer än vanligt? Går det att se i utlåningsstatistiken?

Det går även att mäta en ökad samverkan mellan Länsbibliotek Dalarna, Dalabiblioteken, länets författare, litterära sällskap och litterära besöksmål och andra externa aktörer med gemensamma mål och intressen.

Tekniskt går det även att mäta besökare på webbplatsen, antal klick och exempelvis hur många som söker sig vidare till bibliotekskatalogen. Förutsättningarna för det och vad som går att göra enligt GDPR behöver undersökas vidare.

Fokusgrupper för utvärdering i projektet är:

- bibliotekspersonal
- biblioteksbesökare, den breda allmänheten
- författare
- ansvariga för besöksmålen.

De delar som ska vara mer ”levande” exempelvis ungas skrivande behöver utvecklas i nära samarbete med målgruppen. Under projektåret testar vi oss fram, vilka funktioner finns det behov av och vilka inte.

PROJEKTORGANISATION

Projektledare 60 procent
Bibliotekskonsulent litteraturfrämjande
Länsbibliotekets samordnare för Dalabiblioteken

Finansiering

Projektet finansieras av Länsbibliotek Dalarna och Region Dalarnas Kultur- och bildningsförvaltning.

TIDPLAN 2022

Vår/Sommar 2022

- Förstudien sprids till Kultur- och bildningsförvaltningen, Dalabiblioteken, referensgrupp och övriga samarbetsparter
- sätta tidplan för att integrera med dalabiblioteken.se
- projektplan
- utveckla en testversion, eventuellt bjuda in fokusgrupper
- integrera litteraturkartan med dalalitteraturen.se och utveckla gemensam webbplats med Dalabibliotekens grafiska profil
- samla in infotexter från besöksmål
- 60–70 st kortare presentationstexter skrivs
- upphovsrätt söks till inläsningar och eventuell publicering av textutdrag
- samla in bilder på författare och besöksmål
- läsa in texter med skådespelare
- utveckla samarbetet med Dan Andersson-leden, konkretisera vad vi kan göra tillsammans
- intern lansering av testversion.

Höst 2022

- Eventuellt söka projektmedel
- Dan Andersson-leden pilotprojekt
- utvärdering av testversion och fortsatt utveckling
- ta fram struktur för uppdaterad besöksinfo för besöksmålen (via Visit Dalarna eller direkt med besöksmålen).

Vinter 2022

- Extern lansering på dalabiblioteken.se
- undersöka Unga Röster-spåret och inventera vad som sker i länet
- utvärdering
- upprätta plan för fortlevnad
- utveckla funktioner för nätverkande och Ungas Röster utvecklas och testas tillsammans med fokusgrupper.
- ytterligare författare och platser på kartan.

GENOMFÖRDA AKTIVITETER 2021

- Bjud in till en referensgrupp som bestod av författare, kultursekreterare, representanter från besöksmålen och Högskolan Dalarna
- möten med referensgrupp, diskussion i mejltrådar, utskick av enkät för kartläggning av innehåll
- efterlysning av litterära platser i media
- inventering av innehåll
- tog fram kriterier
- gjort ett första urval
- inventering av teknik
- möten med IT-enhet, Upphandlingsenheten
- skickade ut RFI
- konsulterat Panang
- möten med Region Dalarnas kommunikationsenhet
- uppdrag till Sogeti att ta fram ett förslag på litteraturkartan, som tillsammans med dalalitteraturen.se kan kopplas på dalabiblioteken.se.
- påbörjad dialog med Dalabibliotekens styrgrupp och arbetsgrupper.
- dialog med Visit Dalarna om Visit Travel Guide och deras satsning på skönlitteratur
- möte med Litteraturbanken
- möte med Biblioteken i Falun, samtal och idéer kring delprojektet Ungas Röster
- möte med Hedemora bibliotek för presentation av förstudien
- möten med Ludvika bibliotek och Dan Andersson-sällskapet om Dan Andersson-leden
- presentation av förstudien för arbetsgruppen för litteraturfrämjande inom Götabiblioteken
- möten med Marika Alneng, projektledare för Götabibliotekens litteraturkarta
- besökt Otilia Adelsborgmuseet, Karlfeldtsgården i Sjugare och Dan Andersson-veckan
- förstudien presenterades för Region Dalarnas Kultur- och bildningsnämnd
- deltog på seminarium om Dan Andersson-leden på Brunnsvik
- i november ägde Dalalittfest rum, en litteraturhelg på Brunnsviks folkhögskola i samarbete med Länsbibliotek Dalarna, ABF och Dala-Demokraten där delar av förstudierapporten och en skiss på kartan presenterades

- skådespelaren Maria Norgren läste in två Dan Andersson, *Hemlängtan* och *Sizzi*
- Folkteatern i Dalarna läste in tre textutdrag av Eva-Lena Neiman, Annalisa Forsberger och Göran Greider
- sökt upphovsrätt för sex texter:
  - Göran Greider, Lyrik, *Speedwaystjärna*
  - Göran Greider, Lyrik, *Kvarnsveden*
  - Aino Trosell, *Hjärtblad*, Prosa, 2 sidor
  - Werner Aspenström, *De glesa ljudens afton* ur *Bäcken*, Prosa, 3 sidor
  - Birgitta Lillpers, 73, *Älvdalens simhall* ur *Industriminnen*
  - Eva-Lena Neiman, *Som harar dansar*, Prosa, 3 sidor

Bilaga 1: Förslag på innehåll

Bilaga 2: Skiss på kartan

Bilaga 3: Dan Andersson-leden

Region Dalarna – Kultur och bildning, Box 712, 791 29 Falun
Besöksadress: Myntgatan 2, Falun
www.regiondalarna.se